

TRŽIŠTE KAPITALA

Šta se podrazumeva pod samim kapitalom? Da li je to nekakva materijalna stvar, da li je to novac, mašina, preduzeće ili nešto drugo?

Kao odgovor, moglo bi se reći da nijedna materijalna stvar sama za sebe nije i ne može biti kapital. Oni u određenim društveno-ekonomskim odnosima postaju kapital. Ustvari, kapital je društveni odnos proizvodnje, koji omogućava da se materijalna stvar, materijalno dobro stalno uvećava ili samooplođuje.

Izraženo uvidu formule, kapital je:

$$N - R - N1 \text{ (višak vrednosti)}$$

To znači da ulaganje novca mora obezbediti njegovo uvećanje:

$$N = N + m$$

Primer:

Izvršena je nabavka robe u vrednosti od 10.000 din. Roba je prodana za 11.000 din. Razlika od 1.000 din. predstavlja uvećanje, tj. **kapital**.

Dakle, možemo da zaključimo da je **tržište kapitala** skup institucija, finansijskih instrumenata i mehanizama, pomoću kojih se novčana sredstva nude i traže dugoročno. To je specijalizovano tržište na kome se trguje dugoročnim novčanim sredstvima – kapitalom i dugoročnim vrednosnim papirima. Shodno tome, kada su nekome potrebna investiciona sredstva, on ih može obezbediti na tržištu kapitala, emitujući **obveznice (zajmovni kapital)** ili emitujući **akcije (akcijski kapital)**.

Tržište kapitala možemo podeliti na:

- 1) Tržište kredita
  - a) Kreditno-investiciono tržište
  - b) Hipotekarno tržište
- 2) Tržište vrednosnih papira:
  - a) Tržište obveznica
  - b) Tržište akcija

Vrste tržišta kapitala

Kreditno-investiciono tržište je tržište na kome se nude i traže sredstva za investicije (duži period). Tu se pojavljuju banke, preduzeća i drugi finansijski subjekti, zavodi za osiguranje, investicioni fondovi itd.

Hipotekarno tržište – kapital se koristi u formi hipotekarnih kredita.

Tržište hartija od vrednosti dugoročnog karaktera ili **tržište efekata**, predstavlja specifičan oblik tržišta kapitala.

Javlja se kao:

- primarno, ili emisiono i
- sekundarno tržište.

Primarno tržište kapitala odnosi se na prvu emisiju efekata, tj. hartija od vrednosti, i to obveznica i akcija. Cilj - pribavljanje, prvenstveno novčanih sredstava.

Sekundarno tržište kapitala odnosi se na kasniju kupovinu i prodaju ranije emitovanih hartija od vrednosti na primarnom tržištu.

Emisije hartija od vrednosti

1. Direktna - emitent vrednosti papira i investitor su u direktnoj vezi, bez posrednika (banke);
2. Indirektna - obavezno posredovanje banke;
3. Interna emisija - vrši se kada se emisija vrši na osnovu dobiti stvorene u preduzeću. Dividenda se ne isplaćuje u gotovom, već se emituju dividendne akcije.

Sa aspekta mesta na kome se obavljaju operacije sa hartijama od vrednosti, tržište kapitala predstavlja jedinstvo:

- a) berzanskog prometa i
- b) vanberzanskog prometa.

Berzanski promet – predstavlja ukupnost transakcija na službenom delu berze hartija od vrednosti, odnosno efekata, kao instituciji tržišta kapitala.

Vanberzanski promet – predstavlja tržišne transakcije sa hartijama od vrednosti, koje se realizuju izvan službenog dela berze. Po svom obimu, ovaj promet je veći od berzanskog.

Ostvaruje se:

- u okviru berzanskog poslovnog prostora, na svim mestima i u svim prostorijama koje su izvan onih koje se smatraju službenim;
- u bankama i drugim finansijskim institucijama - posrednicima na tržištu kapitala i naziva se međubankarski promet hartija od vrednosti tržišta kapitala ili tzv. „šalter-promet efekata“, i
- između učesnika na tržištu kapitala, direktno i neposredno van berze i banaka i naziva se slobodnim prometom hartija od vrednosti ili „telefonski promet efekata“

Kapital i njegovi vlasnici

1. Izvori kapitala

Štednja kao izvor kapitala:

Kapital je odložena potrošnja na rok duži od jedne godine. Osnovni motiv odlaganja potrošnje je adekvatnije trošenje u narednom periodu. To je i osnov za uspešno funkcionisanje tržišta kapitala. Dakle, štednjom se proizvodi kapital.

Vremenski rok odlaganja trošenja sredstava zavisi od:

- stope ostatka ličnog dohotka i akumulacije;
  - stope očekivanih prihoda u narednom periodu;
  - stepena razvijenosti instrumenata za stimulisanje odlaganja trošenja, odnosno štednje, i
  - stepena razvijenosti i uspešnog funkcionisanja sekundarnog tržišta hartija od vrednosti.
- a) Stopa ostatka ličnog dohotka (plate) i akumulacije

$$D = P + \check{S}$$

Veća štednja - veća je i mogućnost da će i vremenski period odlaganja potrošnje biti duži od 12 meseci.

Primer:

$$D = 1.000 \text{ din.}; P = 600 \text{ din.}; \check{S} = 400 \text{ din.}$$

U toku godine iznos od 400 din., tj. štednje se potroši. Je li ostvaren kapital ?

NE !

$\check{S} = 400 \text{ din.}$ U toku godine potroši se 300 din.. Ostalo je 100 din. Iznos od 100 din. predstavlja kapital.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com